

„Nu?” vroeg Jur.
„Vroeg hij me, of ik zijn vrouw wilde worden!”
„Als je nooit weer morste,” lachte Vader.
„Dat zei je er niet bij!”
„Dat was ook immers niet meer nodig,” kwam Henny’s stemmetje plotseling eigenwijs.
„Maar nu . . .” zei Moeder een beetje bedroefd, „nu is er van al dat moois niets meer over.”
Freule Amélie is gestorven, en meneer en mevrouw, allemaal heel kort na elkaar.

En freule Jeannetje is met een Engelse meneer getrouwd. Daar horen we maar niets meer van . . . Alleen meneer George . . . Maar die schijnt hier niet te willen wonen. Het kan me toch zo spijten van alles, dat er nu niemand plezier van heeft!”

Toen pakte Moeder Henny eens stevig.

„Kom,” zei ze, „ik zal maar niet bedroefd zijn over wat er niet meer is. Jullie zijn er. En vader en ik weten tenminste hoe we Kerstfeest moeten vieren, nietwaar?”

„Over twee nachtjes gaat Jur met mij naar de kerstboom . . .” zei Henny slaperig.

Henny hield onderweg stevig haar hand op haar mantelzakje.

„Heb je er kastanjes in?” wilde Jur weten.

„Nee, een verrassing!” Ze kneep haar mondje stijf dicht. Ze was zeker bang dat het geheimpje haar toch zou ontsnappen. Lang hoefde Henny echter niet te zwijgen, want Jur

wist de kortste weg te vinden, en al gauw stonden ze met z’n beidjes bij een mooie, jonge spar, iets groter dan Henny zelf.

„Ik dacht . . .” zei Henny, „nu die boom niet versierd is, Jur . . . nu wéét hij zelf niet, dat hij een kerstboom is, nietwaar?”

„Nee,” zei Jur. Hij begreep niet goed wat Henny bedoelde.

Voorzichtig haalde het kleine meisje nu een pakje uit haar zak. Er zat mos omheen en een klein zakdoekje, dat er nu heel vies uitzag. Henny hield lachend de zilveren ster omhoog.

„Kijk, Jur! Die moet je vastmaken, helemaal in het topje! Dan weet onze boom het ook! Wat zal hij blij zijn, hè?”

Jur lachte. Hij maakte de ster stevig vast, zodat hij er niet af kon waaien.

„Is het zo goed?”

„O ja!” Ze stonden er hand in hand naar te kijken.

„Zullen we zingen, Jur? Van de sparreboom?”

Jur knikte, en samen zongen ze

Kerstvacantie! Jur had zijn hele morgen besteed aan het schoonboenen van een mooi, houten kuipje. Dat stond in de schuur. Vroeger hadden daarin palmen gestaan. 's Zomers voor het kasteel, op het grasveld, en 's winters in de kas. Maar palmen waren er niet meer, en de moestuin met de kassen waren verhuurd aan een kweker. Inplaats van bloemen groeiden daarin nu tomaten en komkommers.

Maar wel waren er ook nog een druiven- en een perziken-kas, net als vroeger. Jur wilde, nu het niet vroom, zijn boompje met wortels en al uitgraven. Dan kon het later weer verder groeien, had hij bedacht.

Alles moest wel een beetje op het laatste nippertje gebeuren, want de vakantie was pas 23 December begonnen. Jur's mooie rapport lag al ondertekend in de linkerla van Vader's bureau. Dát was dus in orde. Moeder had de gang en de kamer met hulst versierd, Vader had de pakken met kaarsen klaargezet en de versiering, nu ontbrak alleen de boom nog maar. Jur wilde vroeg, om half twee, het bos in om hem te halen.

Vader had een boodschap te doen in het dorp. Daarom nam Jur Hector mee het bos in. Anders was die meestal met Vader uit. Hector was een grote herdershond. Hij was door Vader zelf afgericht. En al zou je het niet aan hem zeggen, als je Henny met hem bezig zag, hij had al menige stroper bij zijn jas of broek gehad, en liet niet los, vóór zijn eigen baas hem daartoe verlof gaf. Daarom waren er héél wat in het dorp, die Hector een kwaad hart toedroegen. En nadat hij eens, bij zijn nachthok buiten, bijna vergiftigd was, sliep Hector altijd in huis.

Eerst sprong de hond vrolijk voor Jur uit. Als de kinderen met hem gingen wandelen, dan was hij speels en blij. Maar toen ze al dichtbij de nieuwe aanplant waren, hield de hond plotseling halt. Jur greep hem losjes bij zijn halsband, en keek in dezelfde richting als Hector. Hij zag niets. Misschien een konijn, of een wezel of iets dergelijks, dacht hij. Zachtjes, poot voor poot ging Hector verder. Ook Jur lette op, niet op een tak te trappen of enig lawaai te maken. Hij wilde wel eens zien, wat Hector in het oog had. Toevallig liep de hond steeds in de goede richting naar de boom. Nu waren ze al bij de tweede beuk! Doodstil stond Hector. En Jur hield zijn adem in. Vlakbij hen, juist bij de kerstboom, waarin in het topje de ster van Henny fonkelde in de zon, stond een vreemde man. Vreemd, en toch Wat moest hij hier, op verboden terrein? Een stroper? Veel goeds kon iemand toch niet in de zin hebben, als hij over een prikkeldraadversperring van anderhalve meter hoog was geklommen, of langs een pad waarbij een bord uitdrukkelijk vermeldde dat het „Streng Verboden Toegang” was. Hector scheen van dezelfde gedachte. Gespannen keek hij naar de vreemde man. Die had gebukt gestaan over de boom. Nu bukte hij nog dieper Dan stond hij op en liep weg. Of liever, hij wilde vlug doorlopen. Maar met een

onderdrukt gebrom had Hector zich losgerukt. Zijn hondenverstand zei hem, dat iemand die bukte stellig een strik had uitgezet . . . Stevig klaptten zijn kiezen op elkaar, met de broekspijp van de vreemdeling er tussen. Die rukte zich los. De stof scheurde. Maar Hector had alweer beet. Jur, die eerst was blijven staan, liep er nu vlug heen. Vooral, nu de man niet van plan scheen te vluchten.

Op hetzelfde ogenblik vroeg Jur: „Wat wilde u hier?”

En de vreemde zei: „Zeg jongen, wat moet je hier in het bos, met die valse hond?”

„Los, Hector!” beval Jur.

„Ik ben Jur Bovenkamp,” zei hij beleefd. „En ik geloof . . .”

„Nu, wat geloof je,” de vreemdeling bekeek zijn gescheurde broekspijp.

„Dat u meneer Cleveland bent!”

„Dat heb je goed . . .” Meneer Cleveland keek naar de spa en de bijl die Jur droeg.

„Al z'n leven, kwam jij je kerstboom halen!”

Jur knikte.

„Ik had je Vader uit zien gaan, en ik dacht dat ik hier dus niemand tegen zou komen. Vanuit mijn kamer in het hotel had ik gisteren hier steeds iets zien schitteren. Ik was nieuwsgierig, en . . .”

„Henny's ster!” zei Jur verbaasd. „Maar waarom bent u niet bij ons geweest?”

Meneer Cleveland schudde zijn hoofd.

„Ik wilde jullie Kerstfeest niet bederven. Maar nu zal ik wel met je mee naar huis moeten, want zoals die hond me toegetakeld heeft, kan ik niet over straat! Ik zal je helpen uitgraven . . .”

Al gauw was de boom met een flinke kluit aarde om de wortels uitgestoken. Jur wist niet goed, wat hij moest zeggen. Hector liep als een trouwe bewaker achter meneer George.

„Bent u niet boos?” vroeg Jur, toen ze al dicht bij huis waren.

Meneer Cleveland keek de jongen aan.

„Waarom zou ik? De hond kent me immers niet.” Het was een pak van Jur's hart.

Meneer George had een broek aan van Vader, toen hij een uurtje later met Jur door het dorp stapte, om zijn koffer te gaan halen uit het hotel. Moeder had wel zó weten te praten, dat hij vanavond en langer nog, hun gast wilde wezen. Eten was er genoeg in huis, had ze verzekerd. En ze moesten het ongeluk van die broek toch weer goed-maken!

's Avonds zaten ze in het huis van de boswachter om Jur's boom. En bovenin het topje glansde Henny's ster. De grote mensen praatten over vroeger.

„Het was een goede tijd . . .” peinsde Moeder.

Verrast keek meneer Cleveland op.

„Ik dacht dat jullie het nu heel wat rustiger zou vinden!”

„Veel té rustig.”

„Dan zal ik je wat vertellen, Annie . . . Volgend jaar, dan vieren we weer Kerstfeest in het kasteel. Met heel velen. Zouden jullie dat wel willen?”

„Wij ook?” vroeg Henny.

Hij knikte.

„Jullie ook.”

„Wat bent u dan van plan, komt u hier weer wonen?” vroeg Moeder blij.

„Ja, ik en mijn vrouw . . . want ik ga het volgend voorjaar trouwen. Maar er komen er nog meer! Mijn vrouw heeft het ideaal hier een kinderkuis te stichten. Ik dacht eigenlijk . . . ja heus! Ik dacht dat jullie dat niet prettig zouden vinden.”

„Het is mijn kerstcadeau,” zei Moeder. „Ik ben er zo blij om.”

„Weet je, wat mijn kerstcadeau is?” Meneer George keek vrolijk de kring rond, „dat ik hier nu zo ouderwets-gezellig zit, net als vroeger thuis, bij een brandende boom. Ja, zelfs met onze eigen ster er in . . .”

Nu moest Henny's babbeldondje, dat toch al zoveel had gezweven vanavond, iets zeggen:

„En het mijne . . . dat is . . . dat ik het heb bedacht van die ster, en dat u hem hebt gezien!”

Het werd héél stil, toen Vader de Kerstgeschiedenis voorlas. De grote en de kleine mensen dachten aan vroeger en aan later.

Het verhaal dat Moeder had uitgezocht om voor te lezen, daarvoor was geen tijd meer. Henny moest nodig naar haar bedje. Haar ogen vielen al haast toe van de slaap.

„Dat komt dus morgen nog,” beloofde moeder.

's Nachts scheen de maan helder over het sombere kasteel. Maar dat zou niet lang meer stil en somber zijn. En één manestraaltje spiegelde zich in de zilveren ster, die in de kerstboom hing, in de top. Buiten, op de waslijn, hing aan een wasknijper een klein wit zakdoekje te wapperen. Henny's zakdoekje, dat ze vergeten had, lang geleden, onder de kerstboom. Meneer Cleveland had het gevonden en opgeraapt. En Moeder had het Henny zelf laten uitwassen en ophangen, dan was ze even bezig.

Ver, in het dorp, sloeg de torenklok twaalf uur. Het was Kerstfeest geworden.

★

S N E E U W

door

Josine Reuling

Geïllustreerd door Claudine Doorman

Toen wij nog in Zuid-Frankrijk leefden, ver van de kust, midden tussen de bergen, waren wij gelukkige mensen. Wij woonden in een gehucht van nauwelijks driehonderd zielen, temidden van een natuur, die was als een tuin Gods. De dorpingen zagen niet de stralende schoonheid van het land, zijn golvende bergketens en diepe valleien, de overdaad aan zon en warmte, aan bloemen en vruchten. Zij luisterden met een toegevend glimlach, als wij hun vertelden hoe bevoorrecht wij ons voelden, hier te mogen wonen. Als ik spreek van „wij”, doel ik op het handje-vol vreemdelingen: enige Amerikanen, een Engelse familie, een paar Hollanders, een Italiaans en een Oostenrijks gezin, een Zweedse jongen en twee Deense oude dametjes, die wij de Parkieten noemden, omdat zij onafscheidelijk waren en steeds tegen elkander kwetterden. Daarbij gingen zij meestal in het groen gekleed, de kleur der parkieten, die bijzonder goed paste bij hun grijze kuiven. Zij hadden een poëtische broodwinning en werkten op aandoenlijke wijze samen. Parkiet één schreef kinderboeken en Parkiet twee illustreerde ze en zij spraken vol tederheid over „onze lieve kleinen,” waarmee zij de kinderen van Denemarken bedoelden, de kleine lezers van hun geïllustreerde verhalen.

Af en toe nodigden zij ons uit tot wat zij noemden „een middag met onze kleinen” en dan las Parkiet één een door haar geschreven verhaaltje voor en Parkiet twee toonde de grappige gekleurde tekeningen, die zij erbij gemaakt had. Wij bekeken ze aandachtig om ze daarna goedkeurend knikkend door te geven aan onzen buurman, kregen bowl te drinken met een beschuitje erbij of, als de Parkieten slecht bij kas waren, een glas rode landwijn met water en geen beschuitje. De oude schatten waren nijver als bijen, maar heel arm. Behalve Mrs. Milkspot, de Amerikaanse, waren wij allemaal arm. Mrs. Milkspot daarentegen had afschuwelijk veel geld en woonde in een groot huis, dat zij voor zich

alleen had laten bouwen, met een zwembad in de tuin en kassen, waarin zij orchideeën kweekte. Toch hoorde ook zij bij onze kleine gemeenschap, die zeer hecht was en ontbrak nooit op een middag der Parkieten. Niemand verstond ooit een woord van het Frans, waarin Parkiet één haar verhaal voorlas, het voor de vuist weg vertalend uit het Deens. Maar dat mocht niet hinderen; voor niets ter wereld zouden wij ze hebben willen krenken door weg te blijven, want zij waren de aardigste, hulpvaardigste oude dames, die er bestonden.

Bijna dagelijks liep je elkaar in dat kleine dorp tegen het lijf, als je boodschappen deed bij den kruidenier of den bakker of als je zat te zonnen op het terras van de herberg, die „Le Sourire Provençal” heette. Ja, zonnen, in de zon zitten als een poes, genieten van de zon, leven met de zon, daar kregen wij nooit genoeg van. Ons leven werd beheerst door de zon en wij vonden haar zelfs in Juli en Augustus niet te heet en lachten een beetje om de toeristen, die zaten te puffen met gezichten zo rood als pioenen en zeiden: „Het is te bar,” en met een zucht weer in de grote sight-seeingcars klauterden om schuddend en hossend verder te rijden langs de kronkelende wegen, die als lange smalle linten de Provence doorkruisen. Want zó gering was ons dorpje niet of de toeristen kwamen het bekijken en de bussen hielden stil voor de herberg „Le Sourire Provençal,” zeer tot genoegen van de waardin Madame Mouche.

Nu mag je niet denken, dat ons leven uit niets anders bestond dan de dagelijkse boodschappen doen, in de zon zitten en af en toe een middag doorbrengen bij de Parkieten. Wij waren misschien even arm als zij, maar niet minder nijver. Ach, en armoede is geen schande en zeker niet iets om ongelukkig over te zijn. Wèl de armoede van hart en die is meestal ongeneeslijk, wat geldelijke armoede nooit is, geloof mij gerust. Ik vertelde je immers al, dat wij gelukkig waren. En weet je, wie de gelukkigsten waren? De kinderen! Bijna de helft van onze kleine kolonie bestond uit kinderen; de Italiaanse familie Matto had er zes, dan waren er de beide dochttertjes van het Engelse echtpaar Parks en kleine Klaas, het zontje van den schreinwerker Klaas Kloek. Je hoort het al de naam, dat deze

een Nederlander was en kleine Klaas was de jongste en de liefste van allemaal. Onze kinderen gingen gewoon op de dorpsschool, spraken Frans met het grappige accent der Provence, zoals alle kinderen uit het dorp en stonden je verder te woord in elke taal, waarin je ze aansprak. Zij verstonden zelfs het Deense gekwetter der Parkieten. Zover hadden de volwassenen het nooit gebracht! Kleine Klaas was het enige Nederlandse kind en ik kon hem niet meer plagen dan door te zeggen: „Klaas, je bent toch maar een halve Hollander!” Zijn moeder was namelijk een Engelse. Onze goede Kloek had zich destijds de eeuwige vijandschap van Mrs. Milkspot op de hals gehaald door met een ruiker zelfgeplukte rode berganemonen in de hand haar kamermeisje Shila ten huwelijk te vragen. Zo werd Miss Shila Wood de vrouw van Klaas Kloek en toen de kleine Klaas zes jaar oud was, sprak hij even vloeiend Frans als Engels als Nederlands. Maar het Nederlands had hij geleerd van zijn tante Josine en zij was er danig trots op, want vader Kloek sprak een ratjetoe van talen, waaruit hij zelf nauwelijks wijs werd. Amsterdammer van geboorte, was hij als vijftien-jarige jongen de wereld ingetrokken en kende brokken van alle mogelijke talen, die hij met onvervalste Amsterdamse tongval uitsprak. Kleine Klaas kon hem voortreffelijk nabootsen en was de enige die altijd wist, wat hij bedoelde.

Nu ben ik afgedwaald, ik wilde je vertellen over ons werk. Onze kolonie bestond — Mrs. Milkspot met haar hopen Dollars uitgezonderd — uit landbouwers, handwerkers en kunstenaars. Je weet, dat zowel een tuinder als een timmerman, een kunstschilder als een schrijver, als zij hun vak verstaan en de handen uit de mouwen steken, overal ter wereld een boterham, zij het vaak een droge, kunnen verdienen. Het Italiaanse gezin, de Matto's, waren landbouwers. Zij kweekten groenten, fijne groenten, zoals heel tere worteltjes, lof en dop pertjes, die je krombekken noemde en leverden deze aan de hotels in Nice en Cannes. Zij hadden een heel klein houten huisje tegen de berghelling aangebouwd, aan één kant gestut door palen. Ik heb nooit begrepen, dat het niet omtuimelde en ook niet, hoe er in het kleine huisje plaats genoeg was voor dat grote gezin. Je moest om zo te zeggen als je je jasje aan wilde doen, je arm buiten het raam steken. De kinderen sliepen op zolder, de oudste jongens en de vader sliepen meestal buiten, onder het huisje. Lekker fris, zeiden zij. Zij zagen zo bruin als noten, hadden allen dikke zwarte krullen en deden weinig aan wassen. Je moest zuinig zijn met het water, de groenten hadden het meer nodig dan de kinderen, zei Matto. Maar al waren er, als de droogte te lang duurde, niet altijd groenten om te verkopen, er waren aardappelen en mais om te eten. De goede aarde, droog of niet, geeft altijd genoeg.

Voor de Kloeks was het leven moeilijker. Als niemand van ons meer een nieuw kastje of tafeltje of desnoods een boekenplank kon gebruiken en werkelijk niets meer had om te repareren, was Klaas Kloek tot werkeloosheid gedoemd en maakte speelgoed voor de kinderen. Soms maakte hij ook houten gebruiksvoorwerpen, zoals pollepels, deegrollen, wasrekjes en doosjes, al was het zijn vak niet, zei hij. Hij trok erop uit met de mand op zijn rug, waaruit de stelen der pollepels staken en kwam 's avonds laat thuis en de stelen staken nog uit de mand, recht en brutaal. Dan werd kleine Klaas uit logeren gestuurd bij Mrs. Milkspot, die dol op hem was en at zijn buik dik en rond en kreeg een wit hondje van haar

cadeau, een en al krul, dat Fluffi werd genoemd en alleen rijst en rauw vlees lustte, het verwende dierage Even moeilijk kon het leven zijn voor de familie Parks. Pa Parks was kunstschilder en zijn schilderijen waren zo mooi, dat je er stil van werd. Hij bracht het licht van de zon en de lieflijkheid van het landschap op zijn doeken, maar daarom werden zij nog niet gekocht! En het had wat voeten in de aarde om een tentoonstelling te houden in het naburige grote dorp, zeven kilometer van ons gehucht af. De huur van de zaal, de onkosten voor de lijsten, de uitnodigingen. Wij hielden inzameling en werkten allemaal mee en als Pa Parks één schilderij verkocht, vonden wij het prachtig en bij twee waren wij in de wolken en Ma Parks gaf een partijtje voor de kinderen. En wat deed de jonge Zweedse dichter Sven? Hij zocht in al zijn zakken tevergeefs naar een paar Francs om een pakje tabak voor zijn pijp te kopen en vond enkel een paar sous en besloot om een bergtocht te gaan maken en de aardse zorgen te vergeten. Hij klom hoger en hoger, stond soms even stil en keek over het schone land. Daar lagen de golvende bergketens met hun begroeide hellingen, bespikkeld met rode anemonen, witte margrietten en het lieflijke blauwe bloempje van de geurende lavendel. Ver aan de einder blonk de blauwe zee als een gordel van azuur, de amandelbomen en de jasmijn bloeiden en de meidoorn en de verwilderde perelaars, de krekels tsjirpten, vlinders buitelden loom door de zon van bloem tot bloem. Diep beneden lagen de valleien met hun honderden donkergroene olijfbomen. De dichter Sven ging rusten onder een oude knoestige vijgenboom, dacht vaag waar hij vandaag zou eten en morgen en overmorgen en viel in slaap. Toen hij ontwaakte, straalde hij als het land in de zon. Er was een nieuw gedicht in hem geboren. Hij rende met grote passen naar beneden en repeteerde met blijde stem de strofen van dit poëem, om het niet te vergeten.

Thuisgekomen, schreef hij het dadelijk op en holde het huis weer uit om het te gaan voorlezen aan een van ons, wie, kwam er niet op aan. Wie er toevallig thuis was. Of je het mooi vond? Natuurlijk vond je het mooi. Of hij mocht blijven eten? Dat sprak vanzelf. Een in de geurende lavendel geboren gedicht is wel een maaltijd waard.

Je ziet, dat ik niet overdrijf, als ik je vertel, dat wij gelukkige mensen waren, iets dat je zelden van mensen kunt zeggen. En wat bijna even zeldzaam was: wij vormden een goede en hechte gemeenschap. Vrij en arm en zorgeloos leefden wij in dit wonderschone land, met de zon en met elkander, verbonden in lief en leed. En toch er was iets, dat als een diepe schaduw over ons leven lag, een schaduw die elk jaar donkerder over ons heenviel. Het was dit: tegen Kerstmis begonnen wij ons diep ongelukkig te voelen. Wij kregen hartzeer, leden aan heimwee, dat met de dag ondragelijker werd, waren ziek van verlangen naar ons eigen vaderland, naar de Noordelijke streken, waar ieder van ons vandaan kwam. Dáár bestond de heerlijke echte kerststemming, die je in dit Zuidelijke klimaat zo bitter ontbeerde.

Onze opgewektheid verminderde, de onderlinge verhouding leed er zelfs onder. De zachtaardige Parkieten kregen woorden met Ma en Pa Parks, omdat zij uitriepen, dat je nergens zo heerlijk het Kerstfeest vierde als bij hùn in Engeland, wat Parkiet één fel tegensprak. Zij moesten eens naar Denemarken komen en